

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СЕРІЯ: ПЕДАГОГІКА**

Випуск IV

МЕЛІТОПОЛЬ
2010

Серьожинкова Р.К. Механізм актуалізації творчого педагогічного потенціалу майбутнього вчителя.....	109
Тлустенко Н.С., Любишко І.О., Бряжко О.О. Розвиток пізнавальної активності учнів початкової школи.....	118
Халабузар О.А. Логічне мислення майбутніх педагогів як складова професійної підготовки.....	123
СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Барбашова І.А. Підручниковий ресурс у забезпеченні зорового сенсорного розвитку молодших учнів.....	130
Барна О.В. Психолого-педагогічні основи формування готовності підлітків до використання інформаційно-комунікаційних технологій.....	138
Задерей Н.М., Нефьодова Г.Д. Впровадження болонського процесу в курсі вищої математики технічних факультетів НТТУ «КП».....	152
Люріна Т.І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до виховної діяльності.....	157
Мурай С.В., Копылова Я.А. Изучение метода Монте-Карло с применением табличного процессора EXCEL.....	165
Осадча К.П. Портфоліо як форма організації навчання майбутніх учителів інформатики.....	172
Павлютенков Є.М., Добровольська Л.П. Електронний підручник як фактор підвищення мотивації до навчальної діяльності майбутніх педагогів.....	177
Панченко Г.П. Застосування художньо-педагогічних технологій у процесі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.....	185
Пономаренко М.В. Фізична культура як навчальна дисципліна та компонент формування здоров'язберігаючої компетентності студентів.....	191
Сюсюкан Ю.М. Сучасні методи викладання фізики за допомогою мультимедійної техніки.....	202
Тарасова А.П. Теоретические основы подготовки будущего учителя начальных классов к обучению в классе.....	206
Шевчук Т.О. Формування вмощення вчителя початкової школи у процесі формування.....	213
Лебедєва А.Б. Підготовка вчителя початкової школи до роботи з дітьми з особливими потребами.....	218

АСПРАНТСЬКІ СТУДІЇ

Бунчук О.В. Роль товариства шкільної освіти в організації перших всеукраїнських учительських з'їздів.....	225
Гнатів О.В. Використання педагогічних ідей К.П.Ягодовського у сучасній загальноосвітній школі.....	232
Лебедева А.В. Формування у школярів естетичного ставлення до дійсності у позаурочній музично-творчій діяльності.....	238
Мандебура Е.П. Технология формирования готовности будущих учителей начального образования к использованию средств музейной педагогики.....	243
Приходько Л.М. Історичний аспект становлення опікунської сім'ї.....	252
Рашковський П.О. Реалізація дидактичного принципу наочності засобами технології мультискрипт.....	258
Савчук П.Н. Організація навчання загальноосвітніх дисциплін хімії і біології в педагогічному коледжі.....	264
Чорна В.В. Педагогічні погляди Я.Ф. Чепіги щодо сенсорного виховання учнів початкової школи.....	271
Яшна О.П. Професійна готовність фахівців з фізичного виховання до роботи у реабілітаційних установах.....	275
Шишкіна Ю.О. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів до екологічного виховання учнів.....	282
Відомості про авторів.....	289

“сталонного” сценарію, який прямолінійно втілювався б за будь-яких умов, головне – створити поле творчих можливостей для кожного студента, використовуючи гуманні за характером впливу сугестивні, художньо-педагогічні технології. Дії викладача відбуваються в контексті педагогічного оптимізму: застосовані методи виконують функцію піднесення студента, його впевненості у власних силах, знімають психологічні бар’єри у навчанні, сприяють релаксації, здійснюють емоційну саморегуляцію особистості, що сприятимуть подальшому підвищенню рівнів якості знань студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
2. Ковальова С.В. Розвиток творчої активності вчителів музики в сучасних умовах: теорія й практика: наук.-метод. посіб. / С.В. Ковальова. – Біла Церква, КОППОК, 2004. – 228 с.
3. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посіб. для вчителів / Л.М. Масол. – Х.: Веста, Ранок, 2006. – 256 с.
4. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. / О.П.Рудницька. – К., 2002. – 270 с.

АНОТАЦІЯ

Панченко Г.П. Застосування художньо-педагогічних технологій у процесі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. У статті розглядається поняття “педагогічні технології”, компоненти технології; наведено приклади застосування інструментарію художньо-педагогічних технологій у процесі вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова. Технологія, методи, вокальна підготовка, творчі здібності, майбутній учитель музичного мистецтва.

АННОТАЦІЯ

Панченко Г.П. Применение художественно-педагогических технологий в процессе вокальной подготовки будущих учителей музыкального искусства. В статье рассматривается понятие «педагогические технологии», компоненты технологии; приводятся примеры использования инструментария художественно-педагогических технологий в процессе вокальной подготовки будущего учителя музыкального искусства.

Ключевые слова. Технология, методы, вокальная подготовка, творческие способности, будущий учитель музыкального искусства.

SUMMARY

Panchenko G.P. The use of artistic and pedagogical technologies in the process of future music art teacher vocal training. The concept "pedagogical technologies", components of the technology; the examples of the use of artistic and pedagogical technologies' methods in the process of future music art teacher vocal training are considered.

Key words. Technology, methods, vocal training, creative abilities, future teacher of the music art.

УДК 378.172:796

Пономаренко М.В.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА ТА КОМПОНЕНТ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. Уніфікація здоров'язберігальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі ВНЗ визначає обґрунтованість оздоровчої системи, яка повинна бути побудована з врахуванням базових запитів студентів. Тільки в цьому випадку створюються умови для індивідуально-гармонійного розвитку, забезпечується загальний психологічний комфорт і домінування у студентів позитивних устремлень на здоровий спосіб життя; формування стійкої мотивації на зміцнення індивідуального і громадського здоров'я. Наше дослідження з вивчення закономірностей розвитку студентів та їх мотиваційної сфери показує, що студенти молодших і старших курсів суттєво відрізняються один від одного за даними питаннями, що необхідно враховувати, формуючи їх мотивацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управління процесом формування здоров'язберігальної компетентності (ЗЗК) студентів ВНЗ буде більш ефективним, якщо в роботі з ними будуть враховані психологічні особливості віку 17-23 років. Вивчення цього вікового періоду бралось багатьма вітчизняними і зарубіжними дослідниками (І. Аносовим, Л. Матвєєвим та іншими). Накопичений великий емпіричний матеріал спостережень і результатів експериментів з цієї проблеми. Свідчення чисельних досліджень дозволяють охарактеризувати студента як людину певного віку і як особистість з трьох боків. По-перше, з соціальної, в якій відбиваються суспільні відносини. Соціальний бік проявляється в особистості студента завдяки включеності його в студентське середовище, виконанню ним функцій, передбачуваних процесом навчання і виховання ВНЗ. По-друге, з психологічної, яка являє собою єдність психічних процесів, стану і якостей особистості. По-третє, з біологічної, яка включає тип вищої нервової діяльності,

будову аналізаторів, фізичний стан та ін.

Мета дослідження. Визначити особливості функцій, принципів, компонентів і психолого-педагогічної характеристики формування здоров'язберігаючої компетентності студентів в процесі занять фізичною культурою.

Виклад основного матеріалу. Студентський вік характеризується інтенсивною роботою над формуванням своєї особистості, відпрацюванням індивідуального стилю поведінки. Це час пошуку студентами відповідей на різноманітні морально-етичні, естетичні, наукові, загальнокультурні, політичні та інші питання. Формування особистості, свого „я” йде від зовнішнього обліку до того, що визначає ядро, стрижень особистості, – її характеру і світогляду. Зі студентським віком пов'язаний початок професійної діяльності, створення сім'ї. В цей час найчастіше молодь проявляє себе в творчій діяльності – художній, технічній, науковій, фізкультурно-спортивній. Пошук свого покликання поєднується з недосвіченістю, емоційною вразливістю, імпульсивністю, переоцінкою своїх сил і в зв'язку з цим розчаруванням під час зустрічі з неочікуваними труднощами [1; 2; 3]. Студентському віку притаманна деяка дисгармонія. Бажання і прагнення у молодих людей розвиваються раніше, ніж воля і сила характеру. В таких умовах вони не завжди здібні подавити дуже палкі устремління і бажання. Їм не хватає соціальної зрілості. В цілому цьому віку притаманні такі протиріччя:

- з одного боку, широкий кругозір, допитливість, енергія, почуття нового, прагнення проявити себе, а з другого – песимізм, апатія, політичний і правовий нігілізм, непослідовність, розпливчастість інтересів;
- прагнення до самостійності, незалежності суджень і дій, в той же час велика тяга групового впливу, підтримки авторитетними особами своїх поглядів, однолітків, найближчого оточення, які відіграють роль референтної групи;
- потреба у самоствердженні, разом з тим скромний арсенал форм, методів і засобів самовираження особистості, недостатній життєвий досвід. Найчастіше він примушує йти на морально негідні, а часом і юридично незаконним засобам;
- в оцінках, висловлюваннях і відносинах проявляється прагнення до визначеності, чіткості, однозначності. Ці якості пояснюються юнацьким максималізмом, прагненням якими б то не було засобами відстояти свою думку (досить часто помилкову або суперечливу). Однак це межує з мінливістю, слабкістю переконань, мізерністю аргументації, недостатньою наполегливістю і послідовністю в досягненні мети;
- гостре сприйняття, сильна вразливість, підвищена емоційність, а це веде за собою і підвищену конфліктність, збудженість, поспішність у рішеннях і діях;

- до 18 років у молодій людині вже сформовані деякі риси характеру, напрацьовані певні динамічні стереотипи поведінки і взаємовідносини з оточуючими. Умови студентства вимагають перегляду багатьох сформованих рис, а це досить складний і вразливий процес психологічної перебудови і ланки характеру;
- 18-20 років – це період бурхливого формування потреб людини, зокрема, він співпадає з кульмінаційним періодом статевої активності чоловіків. Неможливість в студентських умовах задовольнити різноманітні виникаючі бажання веде до фрустрації, породжує психологічну напругу і може товкнути студента на пошук аморальних, а в деяких випадках і незаконних засобів задоволення потреб;
- багато сприймається в романтичному світі, в тому числі юнаків і дівчат притягує романтика студентського життя [4, с.3-20].

Найбільш важливими рисами студентського віку є такі:

1. Самопізнання – перша передумова активності особистості яка розвивається. Оцінка самого себе проходить в основному трьома засобами: студент порівнює себе з умисним або реальним ідеалом; дається самооцінка на основі досягнутих результатів; порівнюється думка про самого себе з думкою старших товаришів або друзів.
2. Самоствердження проявляється в яскравій вимозі зайняти певну позицію в групі, в дружній компанії. Самоствердження може бути причиною позитивної чи негативної поведінки студента.
3. Самостійність проявляється в прагненні випробувати свої сили, характер. Студент може хворобливо реагувати на дії тих, хто посягає на його самостійність. Але разом з тим він прагне до людей досвідчених, які розуміють його прагнення.
4. Самовизначення пов'язане з пошуком свого морального ідеалу, визначенням для себе соціальних цінностей, життєвого визнання, вибором фаху, і насамкінець, створенням сім'ї.
5. Максималізм притаманний значній частині студентів молодших курсів. Він як завжди проявляється в прагненні зробити більше, ніж реально можливо. Цілеспрямованість, порив праці при першій невдачі можуть перерости в розчарування, згубити віру в свої сили.
6. Колективізм, потреба в товариському спілкуванні, в опорі на думку товаришів є також рисою яка виділяє цей віковий період [4; 5].

У студентському віці закінчується фізичне дозрівання організму. Цей період характеризується „піками” розвитку фізіологічних потенціалів (максимальна реактивність організму, оптимальні рівні артеріального тиску, насичення крові киснем і інше). До 17-18 років процес всебічного удосконалення рухової функції близький до завершення. До цього часу закінчується формування того співвідношення топографії сили різних м'язових

груп, яке типове для дорослих людей. Одночасне збільшення максимальних показників сили (на 1кг маси тіла), швидкості руху та інших показників свідчить про те, що активно розвиваються рухові якості. Разом з тим у зв'язку з інтенсивністю фізичного розвитку, а також обмаллю досвіду управління собою у молодій людині процеси збудження звично превалюють над процесами гальмування. До 18-20 років завершується формування вегетативних функцій. Витривалість є однією з найважливіших рухових якостей. У 20-29 років її розвиток досягає найвищого рівня. В цей віковий період організм зберігає відносну працездатність, загальний високий рівень функційної активності.

У наш час у віковому періоді 18-22 роки отримали розповсюдження наркоманія, пияцтво, статеве розпутство, цинізм, пониження цінності людського життя, зневіра в ідеали, а також і інші соціальні хвороби і негаразди, особливо загострилися вони в перебудований і післяперебудований час, які молодь несе в студентське середовище [3; 5]. Таким чином студентський вік можна назвати заключним етапом поступального вікового розвитку психофізіологічних і рухових можливостей організму. Студенти в цей період володіють великими можливостями для напруженої навчальної праці. В цьому зв'язку заняття з фізичної підготовки з основами ЗЗК стають для них важливим засобом зміцнення здоров'я, природною біологічною основою для формування особистості, ефективного навчання і оволодіння обраним фахом.

Дослідженням доведено, що проблему формування ЗЗК студентів ВНЗ в процесі занять фізичною культурою треба розглядати не тільки з боку структурних компонентів, але і функційних зв'язків і відносин. З метою більш широкого уявлення про сутність формування ЗЗК студентів, його роль і місце в системі суспільних явищ нами застосований аналіз функцій його існування. Необхідно відзначити, що функції формування ЗЗК студентів в процесі занять з фізкультури можуть бути зрозумілими, якщо врахована їх специфіка, різноманіття відносин і спілкування, система ціннісних орієнтацій, можливість самореалізації особистості. Враховуючи ці особливості, ми виділили наступні основні функції формування ЗЗК студентів в процесі занять фізкультурою: освітню, рекреативну і оздоровчу, комунікативну, формуючу і інформаційну.

Освітня функція формування ЗЗК студентів в процесі занять з фізичної підготовки полягає в тому, що процес навчання культури здоров'я спрямований, перш за все, на формування знань, умінь і навичок, збагачення досвіду творчої діяльності з виховання бережного ставлення до збереження і загартування індивідуального здоров'я. Знання в педагогіці визначається як переважно логічна інформація про оточуючий і внутрішній світ людини зафіксованому в його свідомості [5, с.178]. Це означає, що в процесі формування ЗЗК на заняттях з фізкультури студенти повинні отримувати необхідні фундаментальні відомості з основ здоров'я, які представлені у визначеній

логічній послідовності, усвідомити їх і використовувати в різних ситуаціях. Під вміннями в нашому дослідженні слід розуміти засвоєння студентами прийомів, засобів діяльності, спрямованої на збереження і закріплення свого індивідуального здоров'я і здатність застосовувати їх на практиці.

Рекреативна і оздоровлювальна функція виражена під час використання фізкультурно-спортивної діяльності в сфері організації здорового дозвілля або в системі спеціальних відновлювальних заходів. Вона застосовується з метою задоволення емоційних запитів, активного відпочинку і відновленню тимчасово втрачених функційних можливостей організму.

Комунікативна функція спрямована на випрацювання у студентів системи цінностей, які передбачають можливість розширення кола спілкування в студентському колективі і поза ним; стимуляцію творчої активності, здібності студентів до духовного росту як засобу профілактики стресових ситуацій в повсякденній діяльності.

Формуюча функція означає, що в процесі навчання, засвоєння фундаментальних знань протікає формування внутрішнього світу студента. Воно чекає всі напрямки його розвитку: здоров'язберігаючого мислення, сенсорної і рухової, емоційно-вольової і мотиваційно-ціннісної сфер.

Інформаційна функція розглядається нами як засіб накопичення, розповсюдження і передачі інформації, яка стосується охорони і збереження індивідуального здоров'я людиною. Духовні і матеріальні цінності, створенні людством в галузі збереження і закріплення здоров'я, є носіями суттєвої інформації, перш за все, про засоби удосконалення своїх природних якостей і функційних можливостей організму. Інформаційна функція взаємопов'язана з усіма функціями формування ЗЗК студентів. Цей зв'язок обумовлений необхідністю інформаційного забезпечення для них нормального функціонування. Процес розвитку здоров'язберігаючого виховання йде в напрямку передачі досвіду викладача студентам від найпростіших практичних умінь і навичок до систематизованої інформації, зафіксованою свідомістю у вигляді знань, принципів поведінки і діяльності, спрямованої на збереження і закріплення індивідуального здоров'я. Реалізація розроблених нами функцій формування ЗЗК студентів ВНЗ знайшла відображення в принципах, які використовуються в нашій досвідно-педагогічній праці. В сучасній науці принципи – це основні вихідні положення якої б то не було теорії, керівна ідея, основні правила поведінки, дії. Принцип (*від лат. principium – „основа”, „початок”*): основне, вихідне положення якоїсь теорії, вчення, науки, світогляду і т.д.; внутрішнє переконання людини, яке визначає його відношення до дійсності, норми поведінки і діяльності. Принципи в нашому дослідженні відображують основи вимоги до організації вимоги здоров'язберігаючої діяльності, вказують її напрямки, а в підсумку допомагають творчо підійти до побудови педагогічного процесу з формування здоров'язберігаючої

компетентності студентів в процесі занять з фізичної підготовки.

Організація ЗЗК студентів ВНЗ в процесі занять з фізичної підготовки спирається в нашому дослідженні на такі принципи:

- 1) гуманізації – уваги до особистості кожного студента як до вищої соціальної цінності визначає формування якостей особистості, які розвивають її суспільну активність, працездатність, комунікабельність, орієнтують на естетичні ідеали;
- 2) врахування ціннісних настанов, орієнтацій і потреб студентів – передбачає врахування таких що змінюються під впливи суспільного життя ціннісних настанов, орієнтацій і потреб студентів в процесі формування ЗЗК. Цей принцип спрямований на розвиток усвідомленого вибіркового, позитивного ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності на основі задоволення потреб;
- 3) врахування індивідуальних особливостей студента – ціленастанови студентів можуть видозмінюватись в залежності від умов професійної та інших видів діяльності. Тому формування ЗЗК студентів буде більш якісним, якщо будуть враховані індивідуальні особливості, які залежать від специфічних умов, які впливають на повсякденне життя студентів ВНЗ;
- 4) діяльнісного підходу – націлює студентів на активне виконання індивідуальних програм фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, розвиває пізнавальні і творчі можливості, включає студентів в процес фізичної самоосвіти і самоудосконалення;
- 5) цілісності – представляє собою такий рівень організації освітнього процесу університету, під час якого стимулюється активний розвиток в цілому, проходить орієнтація студентів на формування загальної здоров'я зберігаючої і фізичної культури в єдності знань, умінь, навичок, переконань, творчих здібностей у питаннях закріплення здоров'я;
- 6) професійної спрямованості – є одним з першочергових принципів, реалізує основне призначення закріплення здоров'я студентів – готує їх до навчально-виховних завдань. Він вимагає, щоб в процесі впровадження здоров'язберігаючої компетентності першочергова увага надавалась розвитку та удосконаленню тих знань, умінь і якостей студентів, які мають найбільш практичне значення під час виконання ними своїх функцій них обов'язків;
- 7) оздоровчої спрямованості – основний смисл його полягає в обов'язковій установці на досягнення найбільшого і, безумовно, оздоровчого ефекту, тобто ефекту закріплення здоров'я. Рік дає єдино сприйнятливий вихідну настанову під час вирішення проблем закріплення здоров'я студентів. Значним є те, що цей принцип, як відзначає Л.П. Матвєєв, „...містить не тільки профілактичний смисл (не допускати порушення здоров'я), але і

активно діючи настанову (кріпити, покращувати, удосконалювати!), вік націлює на той шлях до стійкого здоров'я, який проходить через непохитне підвищення рівня дієздатності людини..." [6, с.217];

- 8) попереджувального розвитку – передбачає включення в здоров'я зберігаючий освітній процес студентів завдань і справ, для засвоєння яких необхідний більш високий фізичний та інтелектуальний розвиток;
- 9) науковості – є ведучим орієнтиром під час формування здоров'язберігаючої компетентності студентів ВНЗ. Рік регламентує наше дослідження у відповідності з рівнем розвитку науки і техніки, з досвідом, який накопичений світовою цивілізацією з питань збереження і закріплення здоров'я студентів;
- 10) цілісності і міждисциплінарності – використовується нами для комплексного керівництва і організації процесом формування ЗЗК студентів, дозволяє ширше розкривати питання збереження індивідуального здоров'я під час вивчення предметів і дисциплін, передбачених програмного університету;
- 11) безперервності формування ЗЗК студентів ВНЗ – дозволяє послідовно готувати студентів до вивчення наступного матеріалу, фізичним вправам і сприяє закріпленню сформованих навичок, тобто щоб від заняття до заняття в максимальній мірі використовувався позитивний перенос раніше отриманих знань, умінь і навичок;
- 12) узгодженості вимог керівництва ВНЗ, викладачів кафедр і колективу студентів, під час дотримання яких можлива реалізація принципів управління процесом формування ЗЗК. Керуючись перерахованими принципами в дослідженні, ми використовували різноманітні засоби для формування ЗЗК студентів.

Вивчаючи початковий рівень прояву компонентів ЗЗК у студентів, ми прийшли до висновку, що на початку першого етапу він практично однорідний у студентів контрольної і експериментальної груп. На початку дослідження ми провели анкетування студентів, для виявлення їх ставлення до свого здоров'я. Перед ними було поставлене запитання: „Назвіть 10 життєво необхідних Вам цінностей”. Результати тестування до початку педагогічного експерименту в контрольній і експериментальній групах практично не відрізнялись. У контрольній групі здоров'я займало 9 позицію: на 1-е місце здоров'я поставили 5 студентів (11, 1%), взагалі здоров'я не сказали 28 студентів (62, 2%). В експериментальній групі тільки 4 студенти (8, 8%) поставили здоров'я на 1-е – 3-є місце і 30 студентів (66, 7%) не знайшли місця здоров'ю в своїх життєвих цінностях. Досліджуючи мотиви закріплення індивідуального здоров'я, на початку першого етапу дослідно-експериментальної роботи перед студентами в контрольній і експериментальній групах. Ними були: 1) для удосконалення фізичної підготовки; 2) не хворіти; 3) продовжити молодість; 4)

поїхати на канікули; 5) для професійного удосконалення. Мали місце мотиви закріплення здоров'я, такі як можливість кращого забезпечення сім'ї, щоб почувати себе здоровим, бути не гіршим від інших і т.д. За даними відповідями можна судити про те, що студенти недостатньо вірно розуміють предмет, про який ведеться мова. Це дає можливість передбачати, що ними не чітко усвідомлюються істинні мотиви які спонукають кріпити здоров'я. Аналіз вихідних даних свідчить про те, що на першому етапі нашої дослідно-педагогічної роботи достовірних різниць між контрольною і експериментальною групами не виявлено ($P>0,05$) (таблиці 1, 2; мал. 1,2).

Таблиця 1

Динаміка виконання студентами загартувальних процедур (%)

Групи	Абітурієнти	1 курс	3 курс	5 курс
КГ	77,5	65,0	37,5	17,5
ЕГ	85,0	80,0	77,5	70,0

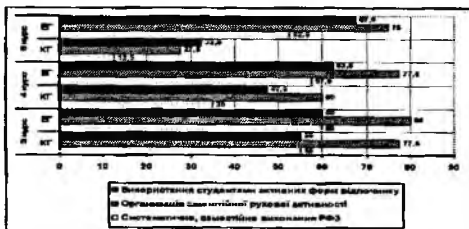

Мал. 1. Динаміка виконання студентами загартувальних процедур (%)

Таблиця 2

Динаміка самостійної рухової активності студентів ВНЗ на старших курсах навчання (%)

Виконувальні заходи	3 курс		4 курс		5 курс	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Систематичне, самостійне виконання РФЗ	55	60	35	57,5	12,5	52,5
Організація самостійної рухової активності	77,5	80	60	77,5	27,5	75
Використання студентами активних форм відпочинку	55	60	47,5	62,5	32,5	67,5

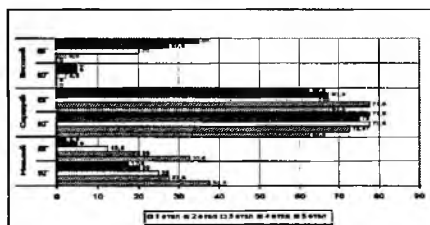
Мал.2. Динаміка самостійної рухової активності студентів ВНЗ на старших курсах навчання (%)

В структурно логічній схемі ЗЗК студентів і процесі занять з фізкультури розвиток інформаційного компонента займає високе місце. На всіх етапах розвитку він націлює студента на вибір активної життєвої позиції в фізкультурно-оздоровчій сфері, спрямованій на збереження і закріплення індивідуального здоров'я, через збільшення обсягу знань, умінь і навичок в організації самостійного рухового режиму. Інформаційний компонент дозволяє студентам включитись в творчу діяльність, обґрунтовану на отриманих знаннях. Він орієнтує студентів на самостійне вивчення питань збереження здоров'я, найбільш для них значущих. Інформація про збереження і закріплення здоров'я поступає до студентів з різних джерел: засобів масової інформації, розповідей, стендів, відеозаписів, бесід тощо. В нашому дослідженні блок інформації подається у формі розповідей, бесід, розділів на стендах та ін. Прояв інформаційного компонента характеризується засвоєнням студентами отриманих в період навчання знань з основ СПВ і можливістю їх використання у повсякденній діяльності для закріплення індивідуального здоров'я. Проведене попереднє дослідження дозволило зробити висновок, що на початковому етапі немає достовірної різниці за рівнем знань основ ЗЗК у студентів контрольної і експериментальної груп (таблиця 3; мал. 3).

Таблиця 3

Динаміка проявлення аксіологічного компонента ЗЗК (%)

Рівні	Групи	Етапи формування ЗЗК студентів ВНЗ				
		1 етап	2 етап	3 етап	4 етап	5 етап
Низький	Контрольна	37,5	27,5	25,0	20,0	17,5
	Експеримент	32,5	20,0	12,5	5,0	2,5
Середній	Контрольна	62,5	72,57	77,5	75,0	77,5
	Експеримент	67,5	77,5	65,0	67,5	62,5
Високий	Контрольна	-	-	2,5	5,0	5,0
	Експеримент	-	2,5	20,0	27,5	35,0

Мал.3. Динаміка проявлення аксіологічного компонента ЗЗК (%)

Отже, розглядаючи процес навчання студентів основним джерелом отримання знань з питань збереження і закріплення здоров'я можна вважати викладачів фізичного виховання. Важливу роль в інформаційному забезпеченні студентів займають стенди і плакати та ін., які відбивають окремі елементи ЗЗК. Все це буде сприяти розширенню кругозору студентів з основ ЗЗК і творчому використанню ними отриманих знань в житті.

У нашому дослідженні прояв творчого компонента необхідно розглядувати як підсумок діяльності, спрямованої на засвоєння студентами теоретичних положень, і можливість їх практичного використання з метою закріплення і збереження індивідуального здоров'я в стандартних і нестандартних життєвих ситуаціях. Проведене дослідження прояву рівнів творчого компоненту студентів контрольної і експериментальної груп на початку експерименту показало:

На першому етапі за даними експертних оцінок рівень прояву творчого компоненту у студентів контрольної і експериментальної груп статично не відрізняються ($P > 0,05$). Студенти не використовували потенційні можливості в збереженні свого здоров'я під час штучно створених нестандартних ситуацій. Вони виявились нездатними розглядувати підручні предмети з позиції їх використання з метою закріплення і збереження здоров'я. Це дозволяє зробити висновок, що вихідний рівень потенційних можливостей до творчої діяльності якісно однаковий.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Розкриваючи функційні зв'язки і відносини в своїй досвідно-педагогічній праці, ми виділили функції формування ЗЗК студентів ВНЗ в процесі занять з фізкультури. Ними стали: освітня, рекреативна і оздоровлювальна, комунікативна, формуюча і інформаційна. Виділення численних функцій передбачає використання різноманітних форм (навчальних занять, ранкової фізичної зарядки, спортивної роботи, фізичних тренувань в процесі навчально-виховної діяльності і додаткових заходів), засобів (фізичних вправ, природних сил довкілля, гігієнічних факторів, допоміжних, додаткових і відновлювальних) і методів (переконання, прикладу, вправ, заохочення і примусу) для реалізації в практиці ВНЗ фізкультурно-оздоровчої діяльності. Нами виділені наступні принципи формування ЗЗК студентів в процесі занять з фізичної культури: гуманізації, врахування ціннісних установок, орієнтацій і потреб студентів; врахування індивідуальних особливостей; оздоровлювальної спрямованості; попереджувального розвитку; науковості; цілісності і міждисциплінарності; безперервності формування ЗЗК студентів; узгодженості вимог керівництва, викладачів і студентського колективу ВНЗ. Їх використання дозволило нам на більш якісному рівні організувати процес формування ЗЗК студентів в процесі занять з фізкультури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аносов І.П. Сучасний освітній процес: антропологічний аспект: моногр. / І.П.Аносов. – К.: Твім інтер, 2003.
2. Бальсевич В.К. Физическая культура для всех и каждого / В.К. Бальсевич. – М.: Физическая культура и спорт, 1986. – 208 с.
3. Виленский М.Я. Гуманитарные ориентиры физической культуры в подготовке специалистов / М.Я. Виленский, В.В. Черняев // Педагогическое образование и наука. – 2002. – № 3. – С. 14 – 18.
4. Воронін Д.Є. Загальнопедагогічний і психологічний аналіз сутності і компонентів здорового способу життя студентів економічних спеціальностей / Д.Є. Воронін, М.М. Окса // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2006. – № 6. – С. 3 – 20.
5. Дембо А.Г. Актуальные проблемы современной спортивной медицины / А.Г. Дембо // Предисл. В.У. Агеевцева. – М.: ФиС, 1980. – 295 с.
6. Окса М.М. Вивчення дисциплін загальнопедагогічної підготовки вчителя у педагогічних вузах України (1917-1991 р.р.) / М.М. Окса. – К.: ТОВ “Міжнар.фін.агенція”; 1997. – 315 с.

АНОТАЦІЯ

Пономаренко М.В. Фізична культура як навчальна дисципліна та компонент формування здоров'язберігаючої компетентності студентів. У статті розглянуто психолого-педагогічна характеристика, функції, принципи і компоненти особливостей формування здоров'язберігаючої компетентності (ЗЗК) студентів в процесі занять фізичною культурою.

Ключові слова. Здоровий спосіб життя, функції формування ЗЗК: освітня, рекреативна і оздоровлююча, комунікативна, формувальна, інформаційна.

АННОТАЦИЯ

Пономаренко М.В. Физическая культура как учебная дисциплина и компонент формирования здоровьесберегающей компетентности студентов. В статье рассматриваются психолого-педагогические характеристики, функции, принципы и компоненты особенностей формирования здоровьесберегающей компетентности студентов в процессе занятий физической культурой.

Ключевые слова. Здоровый образ жизни, функции формирования ЗСК: образовательная, рекреативная и оздоравливающая, коммуникативная, формовочная, информационная.